

مقدمه

در فصل چهارم به تحلیل داده‌های پژوهش پرداخته شده است. در بخش اول، سیمای پاسخگویان بر اساس متغیرهای زمینه‌ای توصیف شده‌اند. در بخش دوم، توصیف متغیرهای پژوهش بر اساس جداول فراوانی و درصد و نمودارهای ستونی آمده است. در بخش سوم، آزمون فرضیه‌های پژوهش انجام شده و در آخرین فرضیه که فرضیه‌ای چندمتغیره است، با تحلیل رگرسیونی آزمون شده و بر همان اساس، تحلیل مسیر صورت گرفته و مدل تجربی پژوهش به دست آمده است.

۴-۱- سیمای پاسخگویان

نخستین متغیر توصیف‌کننده‌ی پاسخگویان، متغیر سن است. این متغیر در سطح سنجش ترتیبی سنجش شده است.

جدول ۴-۱- پراکندگی پاسخگویان بر اساس سن

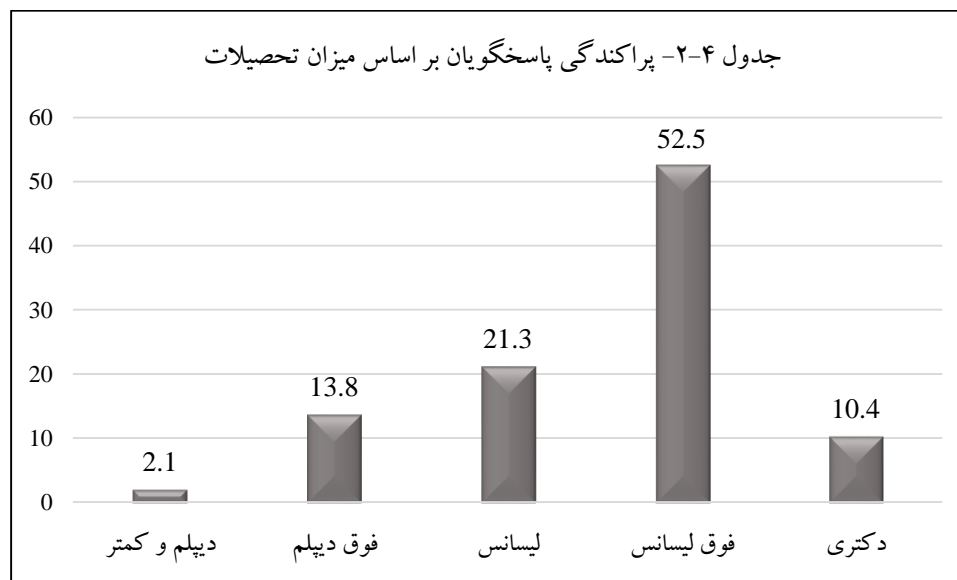
سن	فراوانی	درصد	درصد تجمعی
کمتر از ۳۰ سال	۲۱	۸/۸	۸/۸
۳۱ تا ۴۰ سال	۹۸	۴۰/۸	۴۹/۶
بیشتر از ۴۰ سال	۱۲۱	۵۰/۴	۱۰۰
کل پاسخگویان	۲۴۰	۱۰۰	

بیش از نیمی از پاسخگویان در گروه سنی بالای ۴۰ سال قرار داشتند و نتایج نشان می‌دهد بیشترین فراوانی که نما است و میانه که کل پاسخ‌ها را به دو بخش تقسیم می‌کند، هر دو در این طبقه قرار دارند. متغیر بعدی که پاسخگویان بر اساس آن توصیف شده‌اند، میزان تحصیلات است. این متغیر نیز در سطح سنجش ترتیبی اندازه‌گیری شده است.

جدول ۴-۲- پراکندگی پاسخگویان بر اساس میزان تحصیلات

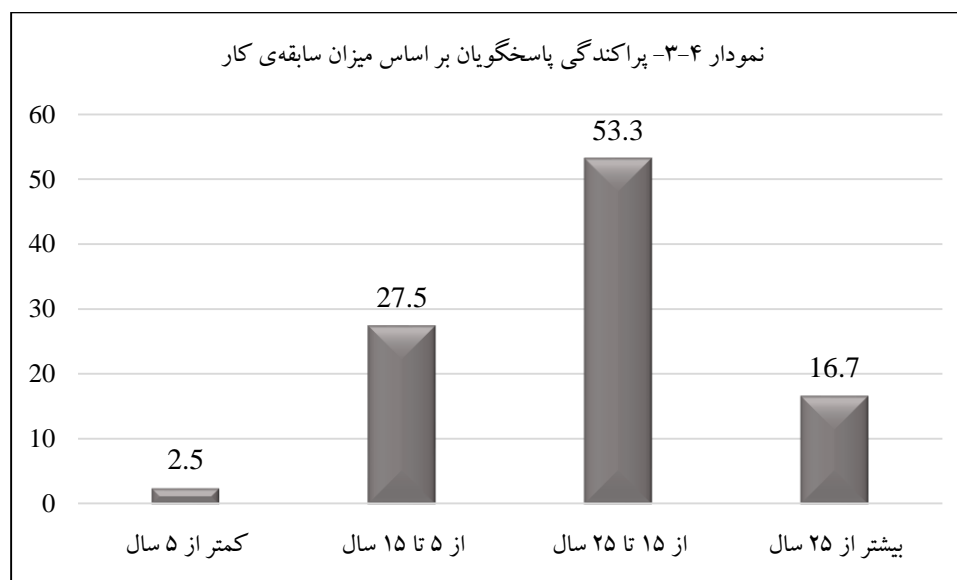
تحصیلات	فراوانی	درصد	درصد تجمعی
دیپلم و کمتر	۵	۲/۱	۲/۱
فوق دیپلم	۳۳	۱۳/۸	۱۵/۸
لیسانس	۵۱	۲۱/۳	۳۷/۱
فوق لیسانس	۱۲۶	۵۲/۵	۸۹/۶
دکتری	۲۵	۱۰/۴	۱۰۰
کل پاسخگویان	۲۴۰	۱۰۰	

نتایج حاصل از تحلیل داده‌های مربوط به متغیر میزان تحصیلات نشان داد که بیشترین فراوانی مربوط به طبقه‌ای است که پاسخگویان دارای مدرک فوق لیسانس هستند و این طبقه بیانگر نما در پاسخ‌ها می‌باشد که ۵۲/۵ درصد از پاسخ‌ها به این طبقه اختصاص یافته‌اند. سومین متغیر زمینه‌ای که به توصیف پاسخگویان پرداخته، تعداد سال‌هایی است که پاسخگویان در سازمان متبوع خویش اشتغال داشته‌اند.

جدول ۳-۴- پراکندگی پاسخگویان بر اساس سابقه‌ی کار

سابقه‌ی کار	فراوانی	درصد	درصد تجمعی
کمتر از ۵ سال	۶	۲/۵	۲/۵
۵ تا ۱۵ سال	۶۶	۲۷/۵	۳۰
۱۵ تا ۲۵ سال	۱۲۸	۵۳/۳	۸۳/۳
بیشتر از ۲۵ سال	۴۰	۱۶/۷	۱۰۰
کل پاسخگویان	۲۴۰	۱۰۰	

بیشترین تعداد پاسخ‌ها در طبقه‌ای متمرکز شده که پاسخگویان بین ۱۵ تا ۲۵ سال سابقه‌ی کار دارند و این گروه ۵۳/۳ درصد از کل پاسخ‌ها را به خود اختصاص دادند. این طبقه نما را نشان می‌دهد. میانه نیز در همین طبقه قرار دارد. کمترین تعداد پاسخ‌ها در طبقه‌ای دیده شد که سابقه‌ی کار آنان کمتر از ۵ سال بوده است و ۲/۵ درصد از نمونه‌ی مورد مطالعه را به خود اختصاص داده‌اند.

۲-۴- توصیف متغیرها

متغیرهای این پژوهش عبارتند از سرمایه‌ی اجتماعی که متغیر وابسته می‌باشد و سه متغیر از متغیرهای مستقل، سنخ‌های متفاوت آموزش ضمن خدمت هستند. این متغیرها عبارتند از آموزش‌های ضمن خدمت غیرمنسجم، آموزش‌های ضمن خدمت رسمی، آموزش‌های ضمن خدمت تمرکز یافته و متغیر مستقل چهارم، کارکردهای

آموزش‌های ضمن خدمت است. این متغیرها نیز در قالب جداول و نمودارها بر اساس فراوانی و درصد توصیف شده‌اند.

۴-۲-۱- متغیر وابسته؛ سرمایه‌ی اجتماعی

جدول ۴-۴ به توزیع پاسخ‌های ارائه شده به هر یک از گویه‌های پرسشنامه اختصاص دارد که بر اساس درصد ارائه شده است.

جدول ۴-۴- پراکندگی پاسخگویان بر اساس گویه‌های متغیر سرمایه‌ی اجتماعی (درصد)

گویه‌ها	کاملاً مخالفم	مخالفم	بی‌نظر	موافقم	کاملاً موافقم
۱ در روابط با اطرافیان نباید اطلاعات زیادی از خود به آنها داد.	۱/۷	۱/۷	۱۱/۷	۴۹/۶	۳۵/۴
۲ در ارتباط با همکاران سعی می‌کنم رازدار باشم و اطلاعاتی که از سازمان دارم را در اختیار آنها قرار ندهم.	۰	۳/۸	۷/۱	۳۴/۶	۵۴/۶
۳ علاقه مند هستم که اوقات فراغت خود را با همکاران سپری کنم.	۱۰/۸	۲۹/۲	۳۰/۸	۱۹/۲	۱۰
۴ با همکاران درباره مسائل شخصی خودم صحبت می‌کنم.	۱۲/۱	۴۸/۳	۲۲/۱	۷/۹	۹/۶
۵ معمولاً در اتاقم همه وسایلم در دسترس دیگران است و می‌توانند از آن استفاده کنند.	۷/۹	۲۷/۹	۲۶/۳	۳۵	۲/۹
۶ با همکارانم رفت و آمدهای خانوادگی دارم و بارها با آنان به سفرهای تفریحی رفته‌ام.	۳۴/۲	۲۷/۹	۱۸/۸	۱۵/۴	۳/۸
۷ در محل کار همه از روند کاری دیگران باخبر هستند و به همین دلیل کسی را رقیب خود نمی‌دانند.	۱۲/۹	۲۶/۳	۲۳/۸	۲۲/۵	۱۴/۶
۸ گاهی افرادی در محل کار حضور دارند که من نمی‌توانم در حضور آنان راحت باشم و با سایر همکارانم ارتباط درستی بگیرم.	۷/۱	۲۷/۵	۳۰/۸	۲۰	۱۴/۶
۹ احساس خطر در مسائل شغلی که از طرف همکارانم برایم به وجود بیاید، همیشه ذهن مرا مشغول می‌کند.	۱۵	۳۲/۱	۳۰/۸	۱۸/۳	۳/۸
۱۰ زمانی که برای یکی از همکاران مشکلی پیش بیاید، سعی می‌کنیم با همکاری یکدیگر به او در حل مشکل کمک کنیم.	۰/۸	۲/۱	۱۲/۵	۴۲/۵	۴۲/۱

ادامه‌ی جدول ۴-۴- پراکندگی پاسخگویان بر اساس گویه‌های متغیر سرمایه‌ی اجتماعی (درصد)

کاملاً موافقم	موافقم	بی نظر	مخالقم	کاملاً مخالفم	گویه‌ها	
۱۴/۶	۳۱/۷	۳۰/۴	۱۵	۸/۳	گاهی مسائل شخصی برای برخی همکاران پیش می‌آید و در این موارد همه روی کمک‌های فکری، اقتصادی و حمایت سایر همکاران حساب باز می‌کنند.	۱۱
۲۴/۲	۳۵	۲۱/۷	۱۴/۲	۵	در محیط کار معمولاً همه همکاران از یکدیگر حمایت و پشتیبانی می‌کنند تا بتوانیم به اهداف سازمانی برسیم.	۱۲
۷/۵	۱۳/۳	۲۲/۱	۴۲/۵	۱۴/۶	برای من زمانی کمک به دیگران اهمیت دارد که منافع شخصی خودم تامین شود و بعد به مسئله دیگران فکر می‌کنم.	۱۳
۱۸/۸	۴۲/۱	۲۶/۷	۱۱/۳	۱/۳	ارتباطات درون سازمانی ما بسیار زیاد است و برای انجام بسیاری کارها با هم ارتباط داریم.	۱۴
۲۶/۳	۴۵/۴	۲۰/۴	۶/۳	۱/۷	من و همکارانم زمانی که کسی در سازمان دچار مشکلی شود، با حضور خودمان سعی می‌کنیم نبود او را جبران کنیم.	۱۵
۲۲/۹	۳۷/۱	۲۳/۳	۱۱/۷	۵	پروژه‌های سازمانی ما معمولاً به کارهای تیمی نیازمند است و ما در سازمان روحیه کار تیمی را بالا برده ایم.	۱۶
۲۱/۳	۵۲/۵	۱۶/۳	۷/۱	۲/۹	اهمیت کارهای گروهی در سازمان در اولویت است و به همین دلیل منافع سازمانی را به منافع شخصی ترجیح می‌دهیم.	۱۷
۱۰	۱۵/۴	۱۹/۶	۴۲/۹	۱۲/۱	در سازمان علاقه‌ای به مشارکت در روابط سازمانی و رسمی در همکاران نمی‌بینم.	۱۸
۱۰/۸	۳۰	۲۶/۳	۳۰	۲/۹	برخی از همکارانم حتی در طرح‌های رسمی هم به ندرت و با بی‌علاقگی شرکت می‌کنند.	۱۹
۱۷/۱	۲۵/۸	۲۹/۶	۱۲/۵	۱۵	طرح‌های سازمانی موجب شده تا ما بتوانیم به گروه‌های رسمی و غیررسمی خود در سازمان تعلق خاطر داشته باشیم.	۲۰

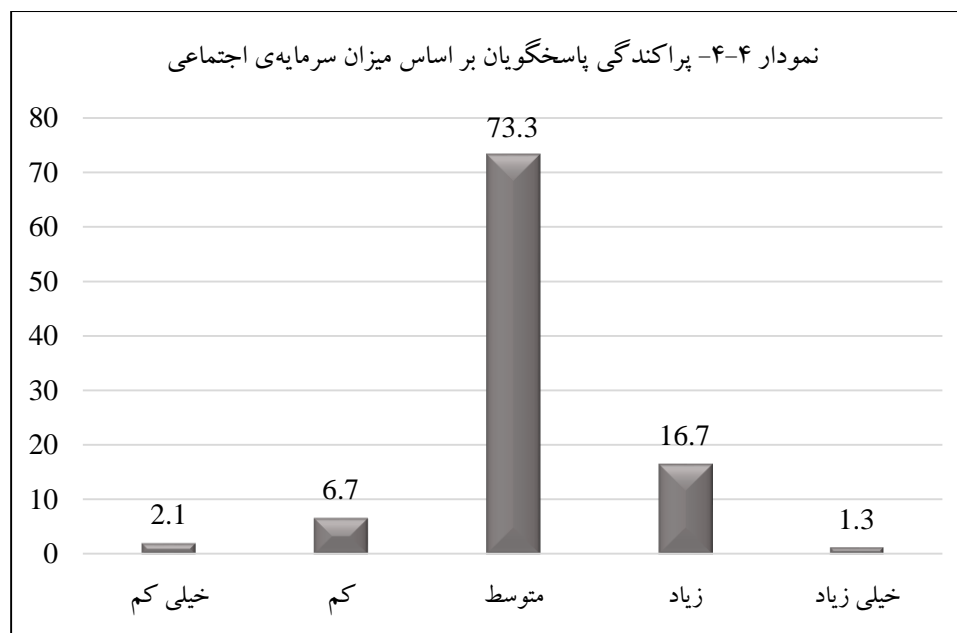
علاوه بر محاسبه‌ی اعتبار و روایی پرسشنامه پیش از اجرای آن، شیوه‌ی توزیع پاسخ‌ها یکی دیگر از نکاتی است که بیانگر میزان مطلوبیت پرسشنامه است. از آنجا که در توزیع پاسخ‌ها در بیشتر گویه‌های مربوط به متغیر

سرمایه‌ی اجتماعی، تمرکز بالایی در طبقه‌ی میانی وجود ندارد، بنابراین می‌توان طیف‌های مختلفی از پاسخ‌ها را در این پاسخ‌ها یافت.

جدول ۴-۵- پراکندگی پاسخگویان بر اساس میزان سرمایه‌ی اجتماعی

درصد تجمعی	درصد	فراوانی	
۲/۱	۲/۱	۵	خیلی کم
۸/۸	۶/۷	۱۶	کم
۸۲/۱	۷۳/۳	۱۷۶	متوسط
۹۸/۸	۱۶/۷	۴۰	زیاد
۱۰۰	۱/۳	۳	خیلی زیاد
	۱۰۰	۲۴۰	کل پاسخگویان

سنجش میزان سرمایه‌ی اجتماعی در میان کارکنان ارتش جمهوری اسلامی ایران نشان داد که بیش از ۷۳/۳ درصد از پاسخ‌ها سطح متوسطی از سرمایه‌ی اجتماعی است و طبقه‌ای که سطح سرمایه‌ی اجتماعی را خیلی کم نشان می‌دهد برابر با ۲/۱ درصد است و در مقابل، سرمایه‌ی اجتماعی در سطح خیلی بالا برابر با ۱/۳ می‌باشد. بر این اساس، نما در طبقه‌ی میانی قرار دارد و میانه هم همانند آن در این طبقه دیده می‌شود.

۴-۲-۲- متغیرهای مستقل

جدول ۴-۶ توزیع پاسخ‌ها را بر اساس متغیر آموزش‌های ضمن خدمت غیرمنسجم در ارتش جمهوری اسلامی نشان می‌دهد که تمامی اعداد در این جدول بر اساس درصد ذکر شده‌اند.

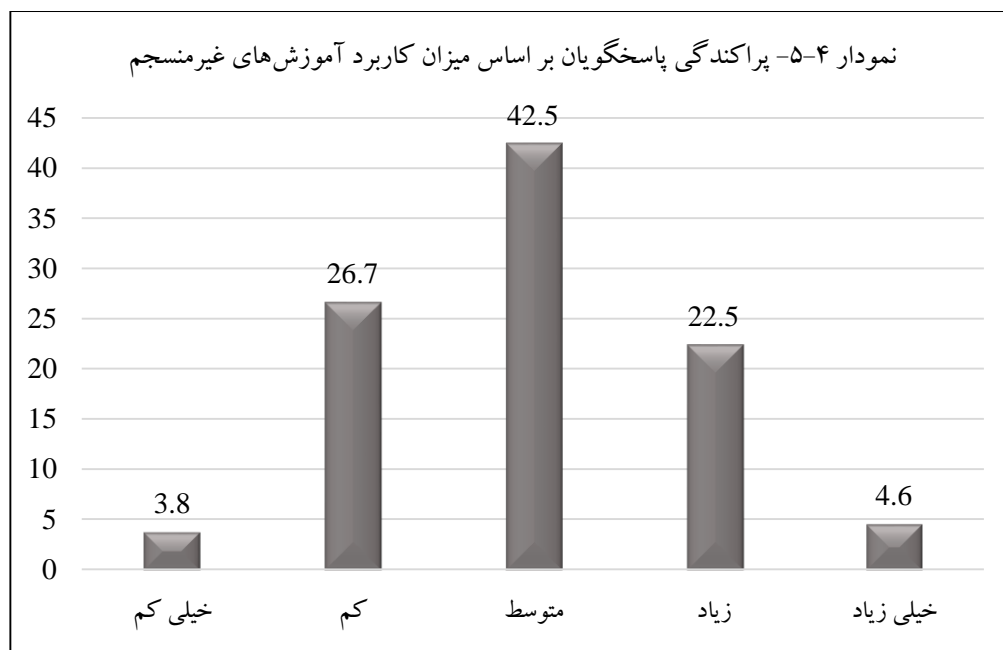
جدول ۴-۶- پراکندگی گویه‌های متغیر آموزش‌های غیرمنسجم (درصد)

گویه‌ها	کاملاً مخالفم	مخالفم	بی‌نظر	موافقم	کاملاً موافقم
۱ آموزش ضمن خدمت با هدف های سازمانی ارتباط ندارد.	۱۷/۹	۴۵/۴	۱۵/۴	۱۵	۶/۳
۲ آموزش امری تجملی با اتلاف وقت تلقی می‌شود.	۲۴/۲	۴۰	۱۰/۸	۱۹/۶	۵/۴
۳ آموزش به صورت غیرنظامدار ارائه می‌شود.	۸/۸	۲۷/۹	۲۶/۷	۳۰/۴	۶/۳
۴ در آموزش‌ها بر دوره‌ها و دروس نظری تأکید می‌شود.	۲/۵	۶/۷	۲۶/۳	۴۵/۸	۱۸/۸
۵ آموزش‌ها از تداوم و استمرار برخوردار نیست.	۴/۶	۱۲/۱	۱۹/۶	۳۷/۱	۲۶/۷

شیوه‌ی پراکندگی پاسخ‌ها در گویه‌های مربوط به آموزش ضمن خدمت غیرمنسجم نشان می‌دهد که این شیوه از آموزش در خلال آموزش‌های سازمان‌یافته انجام نمی‌شود. اما در خلال دوره‌های آموزشی برگزار شده برخی از ویژگی‌های این شیوه از آموزش ضمن خدمت وجود دارد. برای مثال، تجملی بودن آموزش‌ها و اتلاف وقت یکی از مولفه‌هایی است که ۶۴/۲ درصد از پاسخگویان با آن مخالف بوده‌اند و بنابراین این ویژگی را در آموزش‌های ضمن خدمت نمی‌بینند. نظر آنان درباره‌ی همسو نبودن آموزش‌ها با اهداف سازمانی هم به همین صورت بوده است و بیانگر این نکته است که آموزش‌ها هدفمند هستند. اما تئوریک بودن و عدم برخورداری از تداوم و استمرار نیز از ویژگی‌های دوره‌های آموزشی است که انجام می‌شود.

جدول ۴-۷- پراکندگی پاسخگویان بر اساس میزان کاربرد آموزش‌های غیرمنسجم

فراوانی	درصد	درصد تجمعی
۹	۳/۸	۳/۸
۶۴	۲۶/۷	۳۰/۴
۱۰۲	۴۲/۵	۷۲/۹
۵۴	۲۲/۵	۹۵/۴
۱۱	۴/۶	۱۰۰
۲۴۰	۱۰۰	

بر اساس داده‌های گردآوری شده، ۴۲/۵ درصد از پاسخگویان بر این باور هستند که آموزش‌های ضمن خدمت در حد متوسطی دارای ویژگی‌های آموزش‌های غیرمنسجم می‌باشد. ۳۰/۴ درصد از پاسخگویان نیز آموزش‌های ضمن خدمت را به میزان کمی همسو با آموزش‌های غیرمنسجم می‌دانند و ۲۷/۱ درصد نیز آموزش‌های ضمن خدمت را به میزان زیادی دارای ویژگی‌های این شیوه از آموزش می‌دانند. همانطور که پراکندگی داده‌ها نشان می‌دهد نما و میانه، هر دو در طبقه‌ی میانی هستند که وجود ویژگی‌های آموزش غیرمنسجم را در حد متوسطی ارزیابی کرده‌اند.

جدول ۴-۸- پراکندگی گویه‌های متغیر آموزش‌های رسمی (درصد)

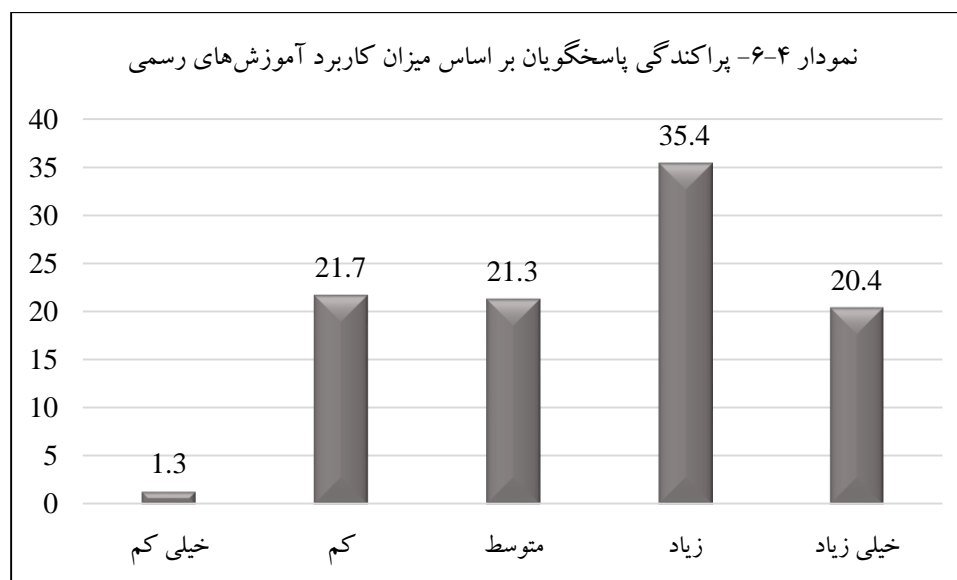
گویه‌ها	کاملاً مخالفم	مخالفم	بی نظر	موافقم	کاملاً موافقم
۱ آموزش مبتنی بر نیازهای نیروی انسانی است.	۳/۳	۱۹/۶	۲۰/۸	۳۰/۴	۲۵/۸
۲ آموزش ضمن خدمت با نظام ارزشیابی به طور نظامدار مرتبط می‌گردد.	۴/۶	۱۹/۲	۲۱/۷	۳۲/۵	۲۲/۱
۳ علاوه بر دروس نظری بر دروس مهارتی نیز تأکید می‌شود.	۵	۲۵	۱۸/۸	۲۵/۴	۲۵/۸
۴ بین آموزش‌ها و نیاز کارکنان ارتباط برقرار می‌شود.	۹/۶	۲۲/۵	۲۴/۲	۲۱/۳	۲۲/۵
۵ مدیران عملیاتی فعالانه در آموزش ضمن خدمت مشارکت می‌کنند.	۱۱/۳	۲۲/۵	۲۷/۵	۲۶/۳	۱۲/۵
۶ فعالیت‌های بعد از دوره انتقال یادگیری را امکان پذیر می‌کند.	۵/۸	۱۳/۸	۲۸/۸	۳۵/۸	۱۵/۸
۷ آموزش و یادگیری در حین کار بیشتر مورد توجه قرار می‌گیرد.	۵/۸	۱۲/۱	۱۵/۸	۴۲/۵	۲۳/۸

ویژگی‌های آموزش رسمی با ۷ گویه سنجش شده است. توزیع پاسخ‌ها نشان می‌دهد که کارکنان ارتش جمهوری اسلامی این ویژگی‌ها را به صورت تام و تمام در آموزش‌های ضمن خدمت ندیده‌اند. کمترین تمرکز پاسخ‌ها در طبقه‌ی نخست (کاملاً مخالفم) بیانگر این نکته است که ویژگی‌های آموزش رسمی در اجرا به شکل غیرمطلوب نبوده است.

جدول ۴-۹- پراکندگی پاسخگویان بر اساس میزان کاربرد آموزش‌های رسمی

درصد تجمعی	درصد	فراوانی	
۱/۳	۱/۳	۳	خیلی کم
۲۲/۹	۲۱/۷	۵۲	کم
۴۴/۲	۲۱/۳	۵۱	متوسط
۷۹/۶	۳۵/۴	۸۵	زیاد
۱۰۰	۲۰/۴	۴۹	خیلی زیاد
	۱۰۰	۲۴۰	کل پاسخگویان

بنابر پاسخ‌های گردآوری شده، ۳۵/۴ درصد از پاسخگویان بر این باورند که ویژگی‌های آموزش رسمی به میزان زیادی در آموزش‌های ضمن خدمت وجود دارد و ۲۰/۴ درصد نیز وجود این ویژگی‌ها را در سطح خیلی زیادی ارزیابی نمودند. در سوی دیگر، ۲۳ درصد از پاسخ‌ها حاکی از وجود این ویژگی‌ها در آموزش‌های ضمن خدمت به میزان کم و خیلی کم داشت.

آموزش‌های تمرکز یافته سومین متغیر مستقل در این پژوهش است که مورد سنجش قرار گرفته و پراکندگی پاسخ‌ها بر اساس درصد در جدول زیر آمده است:

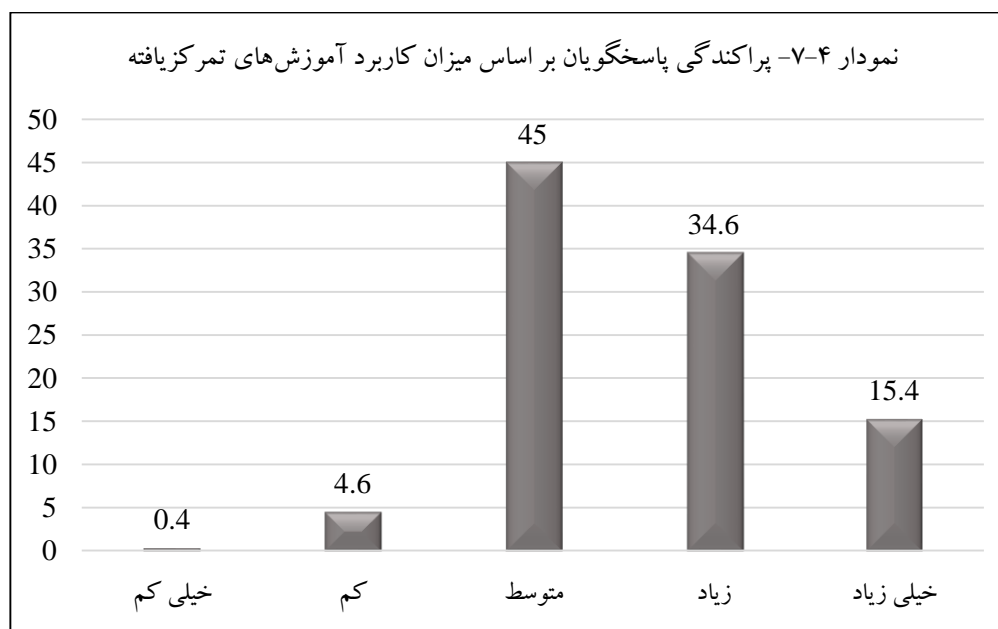
جدول ۴-۱۰- پراکندگی گویه‌های متغیر آموزش‌های تمرکز یافته (درصد)

گویه‌ها	کاملاً مخالفم	مخالقم	بی نظر	موافقم	کاملاً موافقم
۱ کارکنان آموزش و توسعه حرفه ای را برای بقای سازمان ضروری می‌دانند.	۳/۸	۴/۲	۱۳/۸	۴۹/۲	۲۹/۲
۲ آموزش ضمن خدمت سلاح کارساز در رقابت بین سازمان‌ها تلقی می‌شود.	۲/۵	۱۰/۴	۹/۲	۳۹/۶	۳۸/۳
۳ آموزش به نیازهای افراد و راهبردهای سازمانی مرتبط می‌شود.	۰/۴	۳/۳	۱۲/۵	۵۲/۹	۳۰/۸
۴ تأکید اصلی بر آموزش در حین کار است، به طوری که هر فرد به طور مداوم درگیر آن می‌باشد.	۰/۴	۵	۲۲/۵	۵۰/۴	۲۱/۷
۵ دوره‌های آموزش ضمن خدمت در حیطه‌های مختلف دانش، مهارت‌ها و ارزش‌ها طراحی و اجرا می‌گردد.	۳/۸	۷/۹	۲۷/۵	۴۷/۹	۱۲/۹
۶ کارکنان برای شرکت در دوره‌های مختلف و انتخاب از بین برنامه‌های مختلف ارائه شده، دارای حق و اختیار تصمیم‌گیری هستند.	۷/۵	۳۰	۱۸/۳	۲۸/۳	۱۵/۸
۷ به غیر از آموزش‌های نظری، سایر آموزش‌های ضمن خدمت به صورت غیرمستقیم ارائه می‌شود.	۱۴/۶	۲۱/۳	۲۵	۳۵/۴	۳/۸
۸ از اشکال جدید آموزش ضمن خدمت نظیر آموزش از راه دور و باز، برنامه‌های ضمن خدمت - انفرادی شده و ... استفاده می‌شود.	۳/۸	۱۶/۳	۳۱/۷	۳۳/۳	۱۵
۹ علاقه وافری برای اندازه‌گیری و سنجش میزان اثربخشی آموزش‌های ضمن خدمت وجود دارد.	۸/۳	۲۴/۲	۲۴/۶	۲۹/۲	۱۳/۸
۱۰ مسئولیت اصلی آموزش ضمن خدمت بر عهده مدیران صفی است.	۱۰	۱۷/۵	۲۴/۲	۳۷/۵	۱۰/۸
۱۱ مدرسان آموزش ضمن خدمت نقش‌های مهم‌تری چون مشاوره و تسهیل‌کنندگان اجرای شیوه‌های جدید اجرای کارها را بر عهده‌دارند.	۳/۸	۲۱/۳	۲۳/۸	۴۲/۱	۹/۲
۱۲ به آموزش ضمن خدمت به مثابه یک فرایند مداوم نگریده می‌شود.	۲/۹	۱۳/۸	۲۷/۹	۴۲/۱	۱۳/۳
۱۳ شکست و عدم توفیق در اجرای روش‌های جدید امور، بخشی از یادگیری سازمانی تلقی می‌شود.	۲/۹	۱۷/۹	۲۷/۱	۳۷/۱	۱۵

در بررسی پاسخ‌هایی که به گویه‌های مربوط به ویژگی‌های آموزش تمرکز یافته داده شده است، ویژگی آموزش غیرمستقیم و استفاده از فنون جدید مانند آموزش از راه دور، پراکندگی متفاوتی نسبت به سایر گویه‌ها داشتند. در حالی که همه‌ی گویه‌ها به جز این دو گویه حاکی از وجود ویژگی‌های آموزش تمرکز یافته در حد متوسط و بیشتر داشت، گویه‌ی آموزش غیرمستقیم نشان داد که این ویژگی در سطح پایینی اجرا می‌گردد و آموزش‌های جدید مانند آموزش از راه دور هم در سه طبقه‌ی میانی تمرکز داشتند.

جدول ۴-۱۱- پراکندگی پاسخگویان بر اساس میزان کاربرد آموزش‌های تمرکز یافته

درصد تجمعی	درصد	فراوانی	
۰/۴	۰/۴	۱	خیلی کم
۵	۴/۶	۱۱	کم
۵۰	۴۵	۱۰۸	متوسط
۸۴/۶	۳۴/۶	۸۳	زیاد
۱۰۰	۱۵/۴	۳۷	خیلی زیاد
	۱۰۰	۲۴۰	کل پاسخگویان

۴۵ درصد از پاسخگویان وجود ویژگی‌های آموزش تمرکز یافته در آموزش‌های ضمن خدمت را در سطح متوسطی ارزیابی نمودند. ۳۴/۶ درصد وجود این ویژگی‌ها را در سطح بالا و ۱۵/۴ درصد نیز وجود این ویژگی‌ها

را در سطح خیلی بالایی ارزیابی کردند. بر این اساس و در مقایسه با پاسخ‌هایی که به گویه‌های مربوط به ویژگی‌های آموزش غیرمنسجم و آموزش رسمی داده شده بود، آموزش تمرکز یافته بیش از سایر گونه‌های آموزش در آموزش‌های ضمن خدمت دیده می‌شود.

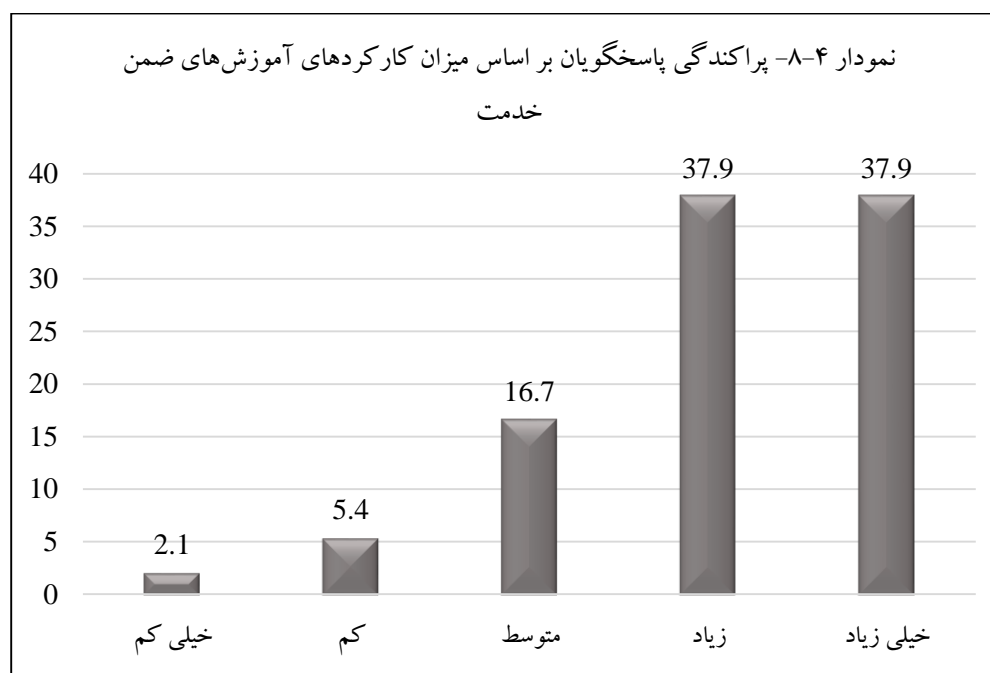
جدول ۴-۱۲- پراکنندگی گویه‌های متغیر کارکردهای آموزش‌های ضمن خدمت (درصد)

گویه‌ها	کاملاً مخالفم	مخالفم	بی‌نظر	موافقم	کاملاً موافقم
۱ آموزش‌های ضمن خدمت روحیه کارکنان را بهبود می‌بخشد؛	۲/۹	۷/۵	۲۲/۱	۴۲/۵	۲۵
۲ آموزش‌های ضمن خدمت به افراد کمک می‌کند تا اهداف سازمانی را بشناسند؛	۲/۹	۱۰	۱۰	۳۹/۲	۳۷/۹
۳ آموزش‌های ضمن خدمت به ایجاد تصویر ذهنی بهتری از سازمان کمک می‌کند؛	۲/۱	۳/۸	۱۴/۶	۴۹/۶	۳۰
۴ آموزش‌های ضمن خدمت به کارکنان کمک می‌کند تا با دیگرگونی‌ها سازگار شوند؛	۲/۹	۳/۸	۱۷/۱	۳۷/۱	۳۹/۲
۵ آموزش‌های ضمن خدمت رابطه میان فرادست و فرودست را بهبود می‌بخشد؛	۲/۱	۹/۶	۲۳/۳	۳۸/۸	۲۶/۳
۶ آموزش‌های ضمن خدمت جو مناسبی را برای رشد و ارتقاء افراد به وجود می‌آورد؛	۲/۹	۱۳/۸	۱۵/۴	۳۱/۷	۳۶/۳
۷ آموزش‌های ضمن خدمت صلاحیت کارکنان را به وسیله تشویق و ترغیب آنان در شناخت و توصیف رسالت سازمان بالا می‌برد؛	۲/۵	۹/۲	۱۶/۷	۴۲/۱	۲۹/۶
۸ آموزش‌های ضمن خدمت توجیه و آماده سازی کارکنان جدید را تسهیل می‌نماید؛	۲/۵	۸/۸	۱۱/۷	۴۱/۷	۳۵/۴
۹ آموزش‌های ضمن خدمت اطلاعاتی را در زمینه سایر قوانین و مقررات سازمانی در اختیار کارکنان قرار می‌دهد؛	۱/۷	۲/۵	۱۳/۸	۴۵/۴	۳۶/۷

کارکردهای آموزش‌های ضمن خدمت در ۹ گویه سنجش شده است و پاسخ‌های گردآوری شده نشان می‌دهند که کارکنان نسبت به تاثیرگذاری این آموزش‌ها در محیط کار نگرش مثبت داشته‌اند. بررسی گویه‌ها نشان می‌دهند که توزیع پاسخ‌ها در همه‌ی گویه‌ها تمایل به سر موافق طیف داشته‌اند.

جدول ۴-۱۳- پراکندگی پاسخگویان بر اساس میزان کارکردهای آموزش‌های ضمن خدمت

درصد تجمعی	درصد	فراوانی	
۲/۱	۲/۱	۵	خیلی کم
۷/۵	۵/۴	۱۳	کم
۲۴/۲	۱۶/۷	۴۰	متوسط
۶۲/۱	۳۷/۹	۹۱	زیاد
۱۰۰	۳۷/۹	۹۱	خیلی زیاد
	۱۰۰	۲۴۰	کل پاسخگویان

کارکردهای آموزش‌های ضمن خدمت از نظر ۲/۱ از کارکنان ارتش جمهوری اسلامی در سطح خیلی پایین و از نظر ۵/۴ در سطح خیلی بالایی ارزیابی شد که در مجموع ۷/۵ درصد از کل پاسخها را به خود اختصاص می‌دادند. ۷۵/۸ درصد از پاسخگویان نیز کارکردهای آموزش‌های ضمن خدمت را در سطح بالایی در سازمان ارزیابی کردند. لازم به ذکر است که گویه‌های این متغیر به مثبت بودن کارکردها اشاره داشت و بر این اساس ۷/۵ درصد معتقد بودند که کارکردهای آموزش‌های ضمن خدمت تاثیر خوبی نداشته و ۷۵/۸ درصد هم تاثیرگذاری آن را بالا دانسته‌اند. ۱۶/۷ درصد نیز تاثیرگذاری این آموزش‌ها را در سطح متوسطی ارزیابی نمودند.

۴-۳- آزمون فرضیه‌های پژوهش

این پژوهش دارای ۶ فرضیه می‌باشد که در این بخش هر یک از فرضیه‌ها آزمون شده و نتایج تحلیلی آن بر اساس نتایج ارائه شده در جداول مربوطه ارائه می‌گردد.

فرضیه‌ی اول: به نظر می‌رسد بین متغیرهای زمینه‌ای (سن، تحصیلات و سابقه‌ی کار) و سرمایه‌ی اجتماعی رابطه‌ی معنادار وجود دارد.

جدول ۴-۱۴- آزمون رابطه‌ی سن و متغیر سرمایه‌ی اجتماعی

سطح معناداری	ضریب کندال	تعداد پاسخگویان	
۰/۰۰۰	-۰/۲۵۹	۲۴۰	سرمایه اجتماعی و سن

سن در این پژوهش در سطح سنجش ترتیبی مورد پرسش واقع شده بود و از ضریب کندال برای آزمون رابطه‌ی سرمایه‌ی اجتماعی و سن استفاده شد. نتایج نشان داد که رابطه‌ی این دو متغیر در سطح اطمینان ۹۵ درصد معنادار و معکوس است. یعنی با افزایش سن، سرمایه‌ی اجتماعی کاهش می‌یابد. با کاهش سن، سرمایه‌ی اجتماعی افزایش می‌یابد. این رابطه، رابطه‌ی ضعیف بود.

جدول ۴-۱۵- آزمون رابطه‌ی میزان تحصیلات و متغیر سرمایه‌ی اجتماعی

سطح معناداری	ضریب کندال	تعداد پاسخگویان	
۰/۳۲۲	-۰/۰۴	۲۴۰	سرمایه اجتماعی و میزان تحصیلات

تحصیلات در سطح سنجش رتبه‌ای مورد سنجش قرار گرفت و رابطه‌ی آن با متغیر سرمایه‌ی اجتماعی با استفاده از ضریب کندال مورد بررسی قرار گرفت. رابطه‌ی تحصیلات و سرمایه‌ی اجتماعی در میان کارکنان ارتش در سطح اطمینان ۹۵ درصد معنادار نبود.

جدول ۴-۱۶- آزمون رابطه‌ی سابقه‌ی کار و متغیر سرمایه‌ی اجتماعی

سطح معناداری	ضریب کندال	تعداد پاسخگویان	
۰/۰۳۳	-۰/۰۹۵	۲۴۰	سرمایه اجتماعی و سابقه‌ی کار

رابطه‌ی سابقه‌ی کار که در سطح سنجش رتبه‌ای قرار داشت با متغیر سرمایه‌ی اجتماعی با استفاده از ضریب کندال محاسبه شد. این رابطه در سطح اطمینان ۹۵ درصد معنادار و معکوس بود که نشان داد با افزایش تحصیلات، سرمایه‌ی اجتماعی کاهش می‌یابد و برعکس. در ضمن، این رابطه در سطح بسیار ضعیفی قرار داشت. فرضیه‌ی دوم: به نظر می‌رسد بین سرمایه‌ی اجتماعی و آموزش‌های ضمن خدمت غیرمنسجم رابطه‌ی معنادار وجود دارد.

جدول ۴-۱۷- آزمون رابطه‌ی سرمایه اجتماعی و آموزش‌های ضمن خدمت غیرمنسجم

سطح معناداری	ضریب پیرسون	تعداد پاسخگویان	سرمایه اجتماعی و آموزش غیرمنسجم
۰/۲۰۹	-۰/۰۸۱	۲۴۰	

رابطه‌ی متغیر سرمایه‌ی اجتماعی و آموزش‌های ضمن خدمت غیرمنسجم در سطح اطمینان ۹۵ درصد معنادار نبود و این فرضیه تایید نمی‌گردد. با توجه به اینکه گویه‌های مربوط به این متغیر و پاسخ‌های پاسخگویان بیانگر این امر بود که برخی از ویژگی‌های این گونه آموزش در آموزش‌های ضمن خدمت وجود دارد، حتی با رد فرضیه هم می‌توان بر اساس ویژگی‌های موجود در آموزش‌های ضمن خدمت، گونه‌ای از آموزش که اجرا می‌گردد بر اساس شاخص‌های به دست آمده استخراج نمود که البته چند ویژگی مربوط به آموزش غیرمنسجم است. فرضیه‌ی سوم: به نظر می‌رسد بین سرمایه‌ی اجتماعی و آموزش‌های ضمن خدمت رسمی رابطه‌ی معنادار وجود دارد.

جدول ۴-۱۸- آزمون رابطه‌ی سرمایه اجتماعی و آموزش‌های ضمن خدمت رسمی

سطح معناداری	ضریب پیرسون	تعداد پاسخگویان	سرمایه اجتماعی و آموزش رسمی
۰/۰۰۰	۰/۴۹۱	۲۴۰	

رابطه‌ی سرمایه‌ی اجتماعی و آموزش‌های رسمی ضمن خدمت در سطح اطمینان ۹۵ درصد معنادار بود. این رابطه در سطح متوسطی دیده شد و رابطه‌ای مستقیم می‌باشد. یعنی افزایش ویژگی‌های آموزش رسمی به افزایش سرمایه‌ی اجتماعی می‌انجامد و کاهش ویژگی‌های آموزش رسمی به کاهش سرمایه‌ی اجتماعی منجر می‌شود.

بنابر نتایج به دست آمده، فرضیه‌ی رابطه‌ی معنادار میان سرمایه‌ی اجتماعی و آموزش‌های رسمی در سطح اطمینان ۹۵ درصد تایید شد.

فرضیه‌ی چهارم: به نظر می‌رسد بین سرمایه‌ی اجتماعی و آموزش‌های ضمن خدمت تمرکز یافته رابطه‌ی معنادار وجود دارد.

جدول ۴-۱۹- آزمون رابطه‌ی سرمایه اجتماعی و آموزش‌های ضمن خدمت تمرکز یافته

سطح معناداری	ضریب پیرسون	تعداد پاسخگویان	
۰/۰۰۰	۰/۴۹۵	۲۴۰	سرمایه اجتماعی و آموزش تمرکز یافته

رابطه‌ی سرمایه‌ی اجتماعی و آموزش تمرکز یافته‌ی ضمن خدمت در سطح اطمینان ۹۵ درصد معنادار است. شدت این رابطه در سطح متوسط و جهت این رابطه نیز مستقیم و مثبت است. بدین ترتیب با افزایش آموزش‌های تمرکز یافته، سرمایه‌ی اجتماعی نیز افزایش می‌یابد و برعکس. نتایج آزمون این فرضیه بیانگر وجود رابطه‌ی معنادار میان سرمایه‌ی اجتماعی و آموزش تمرکز یافته است که فرضیه را تایید می‌نماید.

فرضیه‌ی پنجم: به نظر می‌رسد بین سرمایه‌ی اجتماعی و کارکردهای آموزش‌های ضمن خدمت رابطه‌ی معنادار وجود دارد.

جدول ۴-۲۰- آزمون رابطه‌ی سرمایه اجتماعی و کارکردهای آموزش‌های ضمن خدمت

سطح معناداری	ضریب پیرسون	تعداد پاسخگویان	
۰/۰۰۰	۰/۴۱۷	۲۴۰	سرمایه اجتماعی و کارکردهای آموزش

رابطه‌ی سرمایه‌ی اجتماعی و کارکردهای آموزش ضمن خدمت در سطح اطمینان ۹۵ درصد معنادار بود و فرضیه را تایید کرد. این رابطه در سطح متوسط بود و جهت آن نیز مستقیم بود. یعنی بهتر اجرا شدن آموزش ضمن خدمت و گسترش کارکردهای مثبت این آموزش‌ها موجب افزایش سرمایه‌ی اجتماعی می‌شود و برعکس. فرضیه‌ی ششم: به نظر می‌رسد کارکردهای آموزش‌های ضمن خدمت و آموزش‌های ضمن خدمت غیرمنسجم، رسمی و تمرکز یافته توان تبیین متغیر سرمایه‌ی اجتماعی را دارند.

آخرین فرضیه‌ی این پژوهش به سنجش میزان تبیین‌کنندگی سرمایه‌ی اجتماعی توسط متغیرهای مستقل می‌پردازد؛ بدین معنا که سنخ‌های متفاوت آموزش‌های ضمن خدمت در ارتش جمهوری اسلامی و کارکردهای آموزش ضمن خدمت تا چه اندازه قابلیت پیش‌بینی تغییرات متغیر وابسته را دارند.

جدول ۴-۲۱- آزمون برازندگی مدل

ضریب تعیین تعدیل شده	ضریب تعیین	همبستگی	برازندگی مدل
۰/۲۷۴	۰/۲۸۵	۰/۵۳۶	

تغییرات متغیر آموزش ضمن خدمت در سه سنخ‌ی که مورد مطالعه قرار گرفت و تغییرات کارکردهای آموزش ضمن خدمت، قادر به تبیین ۲۷/۴ درصد از تغییرات متغیر وابسته که سرمایه‌ی اجتماعی در میان کارکنان ارتش جمهوری اسلامی می‌باشد، است. به عبارت دیگر، ۷۲/۶ درصد از تغییرات سرمایه‌ی اجتماعی وابسته به متغیرهایی به جز آموزش ضمن خدمت و کارکردهای آن هستند که درون مدل قرار نداشتند.

جدول ۴-۲۲- تحلیل رگرسیون چندمتغیره‌ی سرمایه‌ی اجتماعی

سطح معناداری	t	ضریب بتا	ضریب B		
۰/۰۰۰	۱۱/۰۵۱	----	۳۹/۸۲۱	مقدار ثابت	
۰/۳۲۲	-۰/۹۹۲	-۰/۰۵۵	-۰/۱۳۳	آموزش‌های غیرمنسجم	X ₁
۰/۰۰۲	۳/۱۲۴	۰/۲۵۹	۰/۳۸۴	آموزش‌های رسمی	X ₂
۰/۰۱۳	۲/۵۱۳	۰/۲۳۷	۰/۲۵۸	آموزش‌های تمرکز یافته	X ₃
۰/۲۴۶	۱/۱۶۲	۰/۰۹۲	۰/۱۱۰	کارکردهای آموزش	X ₄

از آنجا که سطح معناداری متغیرهای آموزش‌های غیرمنسجم و کارکردهای آموزش ضمن خدمت به صورت مستقیم در تغییرات سرمایه‌ی اجتماعی تاثیری ندارد، در معادله‌ی رگرسیونی این دو متغیر حذف می‌شوند. بنابراین این معادله به شکل زیر است:

معادله‌ی رگرسیونی بر اساس ضریب B:

$$Y = (0.384) X_2 + (0.258) X_3 + 39.821$$

معادله‌ی رگرسیونی بر اساس ضریب بتا:

$$Y = (0.259) X_2 + (0.237) X_3$$

از آنجا که در این پژوهش تحلیل مسیر اکتشافی انجام می‌شود و پژوهشگر در صدد است تا روابط غیرمستقیم بین متغیرهای مستقل و تاثیرات غیرمستقیم را پیدا کند. برای این کار متغیر آموزش رسمی بعنوان متغیر واسطه در نظر گرفته می‌شود و تاثیرات سایر متغیرها روی آن محاسبه شده است:

جدول ۴-۲۳- تحلیل رگرسیون چندمتغیره‌ی سرمایه‌ی اجتماعی با واسطه‌ی متغیر آموزش رسمی

سطح معناداری	t	ضریب بتا	ضریب B	
۰/۴۲۹	-۰/۷۹۲	----	-۱/۵۱۰	مقدار ثابت
۰/۸۷۲	-۰/۱۶۱	-۰/۰۰۷	-۰/۰۱۱	آموزش‌های غیرمنسجم
۰/۰۰۰	۱۰/۶۱۷	۰/۶۴۷	۰/۴۷۵	آموزش‌های تمرکز یافته
۰/۰۲۹	۲/۱۹۴	۰/۱۳۴	۰/۱۰۹	کارکردهای آموزش

تحلیل روابط درونی متغیرهای مستقل مدل نشان می‌دهد که آموزش‌های تمرکز یافته علاوه بر تاثیر مستقیم در تغییرات سرمایه‌ی اجتماعی، تاثیر غیرمستقیم با واسطه‌ی متغیر آموزش‌های رسمی در سطح اطمینان ۹۵ درصد توان تبیین متغیر سرمایه‌ی اجتماعی را دارد. متغیر کارکردهای آموزش‌های ضمن خدمت نیز که تاثیر مستقیم در تبیین تغییرات متغیر سرمایه‌ی اجتماعی را نداشت، با واسطه‌ی متغیر آموزش رسمی توان تبیین را دارد.

جدول ۴-۲۳- تحلیل رگرسیون چندمتغیره‌ی سرمایه‌ی اجتماعی با واسطه‌ی متغیر آموزش تمرکز یافته

سطح معناداری	t	ضریب بتا	ضریب B	
۰/۰۰۰	۶/۲۸۱	----	۱۶/۱۰۱	مقدار ثابت
۰/۲۸۲	۱/۰۷۸	۰/۰۵۰	۰/۱۱۱	آموزش‌های غیرمنسجم
۰/۰۰۰	۱۵/۲۷۳	۰/۷۰۸	۰/۷۸۴	کارکردهای آموزش

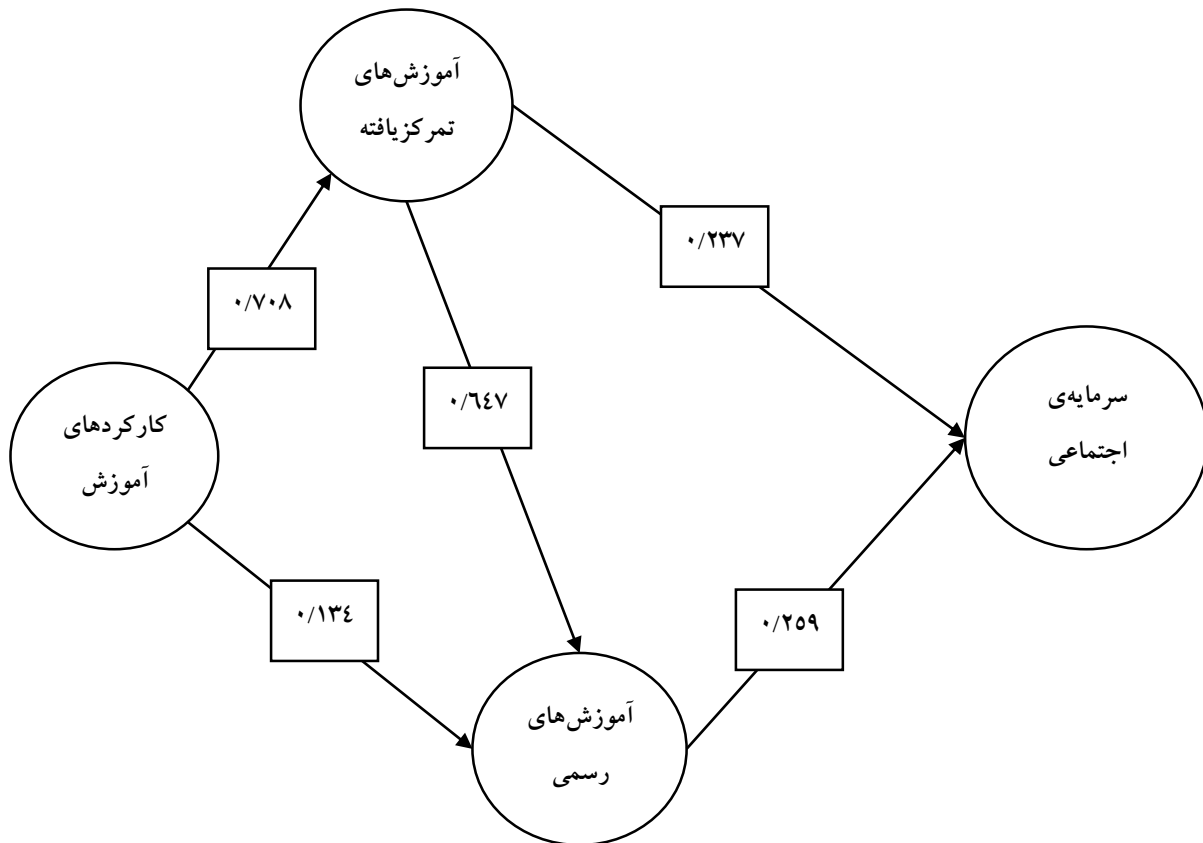
کارکردهای آموزش یک رابطه‌ی غیرمستقیم دیگر نیز با واسطه‌ی آموزش‌های تمرکز یافته دارد که نشان می‌دهد این متغیر اگرچه تاثیر مستقیم در تبیین متغیر سرمایه‌ی اجتماعی ندارد، اما با واسطه‌ی سایر متغیرها این تاثیرگذاری در تبیین حاصل می‌گردد. اما متغیر آموزش‌های غیرمنسجم علاوه بر اینکه فاقد رابطه‌ی مستقیم بود، با واسطه‌ی هیچ یک از متغیرهای آموزش‌های رسمی و آموزش‌های تمرکز یافته تاثیری در تبیین متغیر سرمایه‌ی اجتماعی را نشان نداد و از مدل تجربی حذف شد. بنابراین ارتباطات مستقیم و غیرمستقیم در مدل نهایی عبارتند از:

۱. تبیین متغیر سرمایه‌ی اجتماعی توسط متغیر آموزش‌های رسمی

۲. تبیین متغیر سرمایه‌ی اجتماعی توسط متغیر آموزش‌های تمرکز یافته
۳. تبیین متغیر سرمایه‌ی اجتماعی توسط متغیر کارکردهای آموزش با واسطه‌ی متغیر آموزش‌های رسمی
۴. تبیین متغیر سرمایه‌ی اجتماعی توسط متغیر کارکردهای آموزش با واسطه‌ی متغیر آموزش‌های تمرکز یافته
۵. تبیین متغیر سرمایه‌ی اجتماعی توسط متغیر آموزش‌های تمرکز یافته با واسطه‌ی متغیر آموزش‌های رسمی
۶. تبیین متغیر سرمایه‌ی اجتماعی توسط متغیر کارکردهای آموزش با واسطه‌ی متغیرهای آموزش‌های رسمی و آموزش‌های تمرکز یافته

همه‌ی روابط مستقیم و غیرمستقیم با میزان تبیین‌کنندگی در مدل نهایی آورده شده است و میزان تبیین‌کنندگی هر یک از متغیرهای مستقل محاسبه شده است.

مدل ۴-۱- مدل تجربی پژوهش

نتایج حاصل از محاسبه‌ی تاثیرات مستقیم و غیرمستقیم در جدول زیر آمده‌اند:

جدول ۴-۲۴- محاسبه‌ی تاثیرات مستقیم، غیرمستقیم و تاثیر کل متغیرهای مستقل

کل تاثیرات	تاثیرات غیرمستقیم	تاثیرات مستقیم	
----	----	----	آموزش‌های غیرمنسجم
۰/۲۵۹	----	۰/۲۵۹	آموزش‌های رسمی
۰/۴۰۴	۰/۱۶۷	۰/۲۳۷	آموزش‌های تمرکز یافته
۰/۳۲۱	۰/۳۲۱	----	کارکردهای آموزش

بر اساس کل تاثیرات متغیرهای مستقل در تبیین متغیر سرمایه‌ی اجتماعی، بیشترین تاثیر را در تبیین این متغیر، آموزش تمرکز یافته و کمترین تاثیر را آموزش‌های رسمی داشته است. آموزش‌های غیرمنسجم هیچ تاثیری در تبیین متغیر سرمایه‌ی اجتماعی نداشت و کارکردهای آموزش نیز صرفاً دارای تاثیرات غیرمستقیم بود که سه مسیر را طی کرد و مجموع تاثیرات غیرمستقیم این متغیر برابر با ۰/۳۲۱ شد.